

POSTI- JA LENNÄTINHALLITUKSEN KIERTOKIRJEKOKOELMA

1943

N:o 124—125

Sisällys: N:o 124. Virkalamista valtion virastoissa ja laitoksissa vuonna 1943. — N:o 125. Työntekijäin vuosilomien sekä posti- ja puhelinasemien hoitajien ja tilapäisten apulaisten virkalamien järjestämisestä vuonna 1943.

N:o 124.

Kiertokirje

virkalomista valtion virastoissa ja laitoksissa vuonna 1943.

Virkalomista valtion virastoissa ja laitoksissa vuonna 1943 19 päivänä maaliskuuta 1943 annetussa asetuksessa on säädetty:

Valtion virastoissa ja laitoksissa palvelevat viran tai toimen haltijat saavat vuoden 1943 aikana yksi- tai useampijaksoisena virkalamana puolet siitä ajasta, mikä asianomaisia virastoja tai laitoksia koskevissa asetuksissa tai valtioneuvoston päätöksissä on säädetty, ja mikäli mahdollista yhden viikon.

Viran tai toimen haltijalle, joka sitoutuu kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön määräämin tavoin ottamaan osaa maatalous- tai metsätöihin, voi se viranomaisena, joka vahvistaa virkalamajärjestyksen, myöntää loppuosan virkalamasta, mikäli se viraston tai laitoksen toiminnalle erikoista haittaa tuottamatta voidaan järjestää.

Poikkeuksellisten olojen niin vaatiessa voi asianomainen ministeriö loma-aikoja kuitenkin supistaa tai ne kokonaan kieltää.

Edellämainitun asetuksen johdosta kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö on valtion viran ja toimen haltijain virkalamajärjestelystä v. 1943, mikäli koskee osalamien käyttämistä maatalous- tai metsätöihin, sekä sitä koskevan ilmoittautumislomakkeen täyttämistä annetuissa ohjeissa ja kiertokirjeessään N:o 52 kuluneen huhtikuun 30 päivältä määrännyt:

1) että asianomaisten virastojen tulee

mahdollisuuden mukaan järjestää viraston työt sillä tavalla, että viran tai toimen haltijat saavat tilaisuuden niin lukuisasti kuin suinkin ilmoittautua ajankohtaisiin maatalous- tai metsätöihin lomansa jälkipuoliskolla,

2) että viraston on, työvoimaviranomaisille tietojen antamiseksi siitä, kuinka suuri määrä virkalamaa nauttivia on maatalous- ja metsätöihin ensi kesänä käytettävissä, täytettävä erityiset lomakkeet, joihin työnantaja merkitsee kaikkien niiden 55 vuotta nuorempien viran ja toimen haltijain nimet, joita virasto tai laitos ei katso välttämättömäksi pidättää vakinaisessa työssään k. o. osalamien ajan, sekä heidän ammattinsa ja syntymävuotensa aakkos- tai muussa käytännölliseksi katsotussa järjestyksessä ja lisäksi kunkin näiden viran ja toimen haltijain kohdalta työhön käytettävän loman ajankohdan neuvoteltuaan asiasta kunnan työvoimapäällikön kanssa, ottaen tällöin huomioon, että sanottu maatalous- ja metsätöihin käytettävä osalama on annettava heinäkuun 1 päivän ja lokakuun 31 päivän välillä.

3) että 2 kohdassa mainitun viran tai toimen haltijan on lomakkeelle merkittävä, onko hän vapaaehtoisesti valmis luovuttamaan puheenaolevan osan lomastansa maatalous- tai metsätöihin, sekä, mikäli hän toivoo pääsyä jollekin määrätylle tilalle, mille tilalle hän niin ollen toivoo pääsevänsä, jolloin on otettava huomioon, että ne, jotka sitoutuvat lähtemään työvoima-

viranomaisten osoittamille, työvoiman puutetta kärsiville tiloille, saavat vapaat matkat, mutta muut eivät, sekä

4) että työnantajan on palautettava lomakkeet *toukokuun 15 päivään mennessä* asianomaisen kunnan työvoimapäällikölle.

Viran tai toimen haltijan on maatalous- tai metsätöihin lähtiessään, myöskin kysymyksen ollen itse valitsemastaan työpaikasta, otettava työnantajalta mukaansa työvoimaviranomaisten *tarkistuskortti*. Korttiin on asianomaisen maalaiskunnan työvoimapäällikön tai viljelyspäällikön sekä työnantajan tehtävä merkintänsä. Kortin tuo viran tai toimen haltija lomalta palattuaan asuinkuntansa työvoimapäällikölle, jolle ne voidaan jättää yhteisesti koko työpaikan puolesta esim. kerättynä työnantajan toimesta. Ellei viran tai toimen haltija ole loma-aikanaan todistetusti ottanut osaa maatalous- tai metsätöihin, voidaan hänet, mikäli hän on työvelvollinen, määrätä lomalta palattuaan työmääräyksellä työhön, jolloin hän saa ainoastaan työvelvollisuuslaissa edellytetyn korvauksen maatalous- tai metsätöistä eikä enää varsinaista palkkaansa, koska kysymyksessä ei ole varsinaisen virkalamo.

Niiden, jotka haluavat luovuttaa loma-aikanaan varsinaisesta työstään saamansa palkan lisäksi maatalous- tai metsätöistä tulevan rahapalkan Suurtalkoot r. y:n kautta Aseveljien Liitolle, tulee täyttää erityinen talkoositoumuskaavake.

Edelläolevan johdosta posti- ja lennätinhallitus on tänään tapahtuneessa esittelyssä määrännyt seuraavaa:

1. Postitarkastajan on piirikonttorinsa henkilökunnan kohdalta, postivaununpiirin postitarkastajan piirinsä henkilökunnan kohdalta, lennätin- ja puhelinpiirikont-

torin hoitajan alaisensa henkilökunnan kohdalta sekä ylitoimipaikan hoitajan toimipaikan ja alaisensa toimipaikkojen henkilökunnan kohdalta huolehdittava siitä, että mainitut ilmoittautumislomakkeet niistä, joista ne edellä sanottujen määräysten mukaan on laadittava, asianmukaisesti täytetään kaksin kappalein, joista toinen on toimitettava kunnan työvoimapäällikölle tämän toukokuun 15 päivään mennessä ja toinen kappale posti- ja lennätinhallitukselle, sekä lisäksi hankittava alaiselleen maatalous- ja metsätöihin lähtevälle henkilökunnalle työvoimaviranomaisten tarkistuskortit.

Ilmoittautumislomakkeita, tarkistuskortteja ja talkoositoumuskaavakkeita on saatavissa paikallisilta työvoimaviranomaisilta.

2. Virkalamoa ovat posti- ja lennätinhallituksen sekä vakinaiset että ylimääräiset viran ja toimen haltijat oikeutettuja saamaan edelläkerrotussa asetuksessa säädetyn ajan, kuitenkin niin, että niille, jotka ovat oikeutettuja saamaan yhden viikon loman, on annettava loma kokonaan ja niille, jotka ovat oikeutettuja saamaan kolmen viikon loman, yksitoista päivää.

3. Virkalomat saadaan aloittaa viipymättä ja ulottaa kestävänsä kuluvan vuoden joulukuun 1 päivään saakka.

4. Edellytyksenä virkalamon saamiselle on, että töiden säännöllinen kulku ei häiriinny ja että sijaisiksi, mikäli heitä tarvitaan, saadaan riittävän ammattitaidon omaavia henkilöitä.

5. Virkalamoa nauttiva on velvollinen kutsun saatuaan viipymättä palaamaan virantoimitukseen ja asemapaikaltaan poistuessaan siltä varalta asianomaiselle esimiehelleen ilmoittamaan lomaosoitteensa ja mahdollisen puhelinnumeron.

6. Tilapäisten apulaisten, posti- ja puhelinasemien hoitajien ja työntekijäin virkaja vuosilomasta määrätään erikseen.

N:o 125.

Kiertokirje

työntekijäin vuosilomien sekä posti- ja puhelinasemien hoitajien ja tilapäisten apulaisten virkalamien järjestämisestä vuonna 1943.

Valtioneuvosto on taloudellisen elämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain

nojjalla sosiaaliministeriön esittelystä päätännyt:

1 §.

Työntekijälle, joka työntekijäin vuosilomalain mukaan vuonna 1943 on oikeutettu saamaan vuoden tai sitä pitemmän ajan jatkuneen työsuhteen perusteella vuosiloman, on jäljempänä mainituin poikkeuksin annettava puolet hänelle sanottuna vuonna lain tai sopimuksen mukaan tulevasta vuosilomasta, kuitenkin vähintään kuusi työpäivää.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulle työntekijälle on annettava myös jäljellä oleva osa hänen lomastaan siinä tapauksessa, että häntä voidaan käyttää maatalous- tai metsätyössä ja että hän tänä loma-aikana palkansa lisäksi maksettavaa kohtuullista korvausta vastaan työvoimaviranomaisen hyväksymällä tavalla osallistuu sanottuun työhön tai hänet työvelvollisena siihen määrätään. Työnantajalla on kuitenkin oikeus olla antamatta tässä momentissa tarkoitettua osaa lomasta työntekijälle, joka työskentelee maanpuolustukselle tai väestön toimeentulolle tärkeässä tai maan talouselämän ylläpitämiseksi välttämättömässä työssä ja joka työvelvollisena ei ole saanut työmääräystä maatalous- tai metsätyöhön.

Ellei työntekijä osallistu 2 momentissa mainitulla tavalla maatalous- tai metsätyöhön, vaan on siinä tarkoitettun ajan varsinaisen työnantajansa työssä, on hänelle palkan lisäksi maksettava sellainen korvaus kuin vuosilomalain 8 §:ssä on säädetty.

2 §.

Jos työnantaja ei katso tarpeelliseksi pitää työntekijää työssä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna, lomasta jäljellä olevana aikana eikä häntä myöskään siinä mainitulla tavalla saada sijoitetuksi maatalous- tai metsätyöhön, voi työnantaja antaa hänelle tämänkin osan vuosilomaa vapaasti käytettäväksi.

Työvoimaviranomaisten on elokuun loppuun mennessä työnantajalle ilmoitettava, tullaanko työntekijä, jolla ei itsellään ole hyväksyttävää työpaikkaa varattuna, viranomaisten toimesta sijoittamaan maatalous- tai metsätyöhön.

3 §.

Vuonna 1943 voidaan seuraavia työntekijöitä pitää työssä heille kuuluvan vuosiloman aikana, nimittäin:

1) työntekijää, jonka työsuhde on jatkunut vuotta lyhyemmän ajan;

2) asevelvollista työntekijää, joka asevelvollisuuslain 19 §:n 2 momentin nojalla on toistaiseksi vapautettu palvelukseen kutsumisesta tai toistaiseksi lomautettu; sekä

3) sellaista johtohenkilöä, työnjohtajaa tai ammattityöntekijää, jonka jatkuva työssä olo on välttämätön yrityksen tai sen osaston toiminnan käynnissä pitämiseksi.

Tässä pykälässä tarkoitettulle työntekijälle on hänen vuosilomaansa vastaavalta ajalta palkan lisäksi suoritettava vuosilomalain 8 §:ssä mainittu korvaus.

Epävarmoissa tapauksissa ratkaisee valtion ammattientarkastaja, ketä on pidettävä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna työnjohtajana tai työntekijänä.

4 §.

Edellä 1 §:n 1 momentissa mainittu osa vuosilomasta on annettava toukokuun 2 päivän ja lokakuun 31 päivän välisenä aikana, ellei sitä lain mukaan voida antaa myöhemmin tai asianomaiset toisin sovi.

Tämä osa vuosilomasta on annettava yhdenjaksoisena. Kuitenkin voidaan se vuosilomalain 4 §:ssä tarkoitettulle työntekijälle hänen suostumuksellaan antaa useammassa erässä.

Loman ajasta on ilmoitus työntekijälle annettava vähintään viikkoa ennen sen alkamista.

5 §.

Ajan, jolloin 1 §:n 2 momentissa mainittu loma annetaan, määrää työnantaja, neuvoteltuaan työvoimaviranomaisten kanssa, heinäkuun 1 päivän ja lokakuun 31 päivän välisenä aikana, ellei kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö ole tästä myöntänyt poikkeusta. Loma voidaan antaa useammassakin erässä.

Loman ajasta on työntekijälle ilmoitettava vähintään kolmea päivää ennen sen alkamista.

6 §.

Reserviin tai nostoväkeen kuuluvalla asevelvolliselle, jonka työsuhde palvelukseen kutsumisen johdosta on keskeytynyt ja joka ryhtyy kuukauden kuluessa palveluksesta vapauduttuaan, kuitenkin ennen syyskuun 1 päivää, jälleen työhön ja on työssä vuonna 1943 vähintään kuukauden, on an-

nettava vuosiloma siihen kuuluvine etui-
neen, niinkuin edellä tässä päätöksessä on
sanottu.

Jos 1 momentissa tarkoitettu työntekijä
ryhtyy työhön syyskuun 1 päivänä tai sen
jälkeen ja on työssä vuonna 1943 vähin-
tään kuukauden, on hänelle sanotun vuo-
den loppuun mennessä annettava tämän
päätöksen mukainen vuosiloma sen pituisen
työsuhteen perusteella kuin hänen työsuhtea-
teensa oli hänen astuessaan palvelukseen
tai tätä lomaa vastaavalta ajalta palkan
lisäksi vuosilomalain 8 §:ssä tarkoitettu
korvaus.

Vuosilomalain 2 §:n 3 momentissa tar-
koitetussa työssä olevalle työntekijälle, joka
vuonna 1943 on työssä vähintään kuukau-
den, on annettava 1 momentin mukaiset
edut, jos hän on ryhtynyt työhön ennen
joulukuun 1 päivää, sekä 2 momentin mu-
kainen korvaus, jos hän on ryhtynyt työ-
hön joulukuun 1 päivänä.

7 §.

Korvaus, josta mainitaan 1 §:n 3 mo-
mentissa sekä 3 ja 6 §:ssä, on työntekijälle
suoritettava marraskuun 15 päivään men-
nessä paitsi milloin vuosiloma lain mukaan
voidaan antaa myöhemmin, jossa tapauk-
sessa korvaus on suoritettava ennen kalen-
terivuoden loppua.

8 §.

Tätä päätöstä ei ole sovellettava työn-
tekijään, joka on kuuttatoista vuotta nuor-
empi.

9 §.

Tämä päätös ei aiheuta muutosta työ-
velvollisuuslain soveltamiseen.

Edelläolevan valtioneuvoston päätöksen
johdosta on kulkulaitosten ja yleisten töi-
den ministeriö antanut seuraavat ohjeet
vuosilomalain alaisten työntekijöiden vuosi-
loman järjestelystä v. 1943 sekä sitä kos-
kevan ilmoittautumislomakkeen täyttämi-
sestä:

Maan kireä työvoimatilanne vaatii nyt
kaikkien käytettävissä olevien työvoimare-
servien mahdollisimman tarkkaa ja teho-
kasta käyttöä kulloinkin kipeimmin työvoi-
man puutetta kärsivillä elintärkeillä työ-
aloilla. Täten tulee osa palkannauttijain
kesälomastakin käytettäväksi työvoimatilan-
teen helpottamiseen, ensisijassa maatalou-

nessa, samoin myös metsätoissa lähinnä ni-
den laitosten kohdalta, jotka ovat metsä-
toista jo sopineet työvoimaviranomaisten
kanssa.

Valtioneuvoston päätöksen mukaan kulu-
van huhtikuun 9 päivältä tulee vuosiloma-
lain alaiselle työntekijälle annettavaksi val-
tioneuvoston päätöksessä mainituin poik-
keuksin, puolet hänelle kuuluvasta vuosilo-
masta, kuitenkin vähintään 6 työpäivää.
Hänelle on annettava, valtioneuvoston pää-
töksessä esitetyin poikkeuksin myös jäljellä
oleva osa lomastaan siinä tapauksessa,
että hän tänä loma-aikanaan osallistuu koh-
tuullista korvausta vastaan työvoimaviran-
omaisten hyväksymällä tavalla maatalous-
tai metsätyöhön taikka että hänet siihen
työvelvollisena määrätään. Mikäli työn-
tekijä ei osallistu täten maatalous- tai met-
sätyöhön, on hän tämän osan lomastansa
varsinaisen työnantajansa työssä. Loma-
ajan palkka on työntekijälle maksettava
vähentämättömänä huolimatta siitä, että
hän loma-aikana tekemästään työstä saa
palkkaa muualta tai varsinaisesta työstään.
Jollei häntä tarvita varsinaisen työnanta-
jansa työssä eikä voida sijoittaa maatalous-
tai metsätyöhön, voidaan hänelle tässä ta-
pauksessa antaa myöskin tämä osa loma-
staan vapaasti käytettäväksi. Tämä koskee
lähinnä sairaita ja heihin verrattavia ki-
peimmin koko lomansa tarvitsevia.

Jotta työvoimaviranomaiset tietäisivät,
kuinka suuri määrä vuosilomalaisia on ma-
talous- ja metsätöihin ensi kesänä käytettä-
vissä, on työnantajan ensi tilassa asetettava
lomansaajien nähtäväksi ja täytettäväksi
ilmoittautumislomakkeet, joihin työnantaja
ensin merkitsee *kaikkien* työssään olevien
nimet, ammatin ja syntymävuodet aakkos-
tai muussa käytännölliseksi katsotussa jär-
jestyksessä. Työnantaja merkitsee myös työ-
hön käytettävän loman ajankohdan neuvo-
teltuaan asiasta kunnan työvoimapäällikön
kanssa. Lomansaajan on lomakkeelle mer-
kittävä, onko hän vapaaehtoisesti valmis
luovuttamaan puheenaolevan osan loma-
tansa maatalous- tai metsätyöhön. Mikäli
hän toivoo pääsyä jollekin määrätulle til-
lalle, voi hän sitä varten varattuun sa-
rekkeeseen merkitä tämän toivomuksensa.
Mikäli hän taas sitoutuu lähtemään työvoi-
maviranomaisen osoittamalle, työvoiman
puutetta kärsivälle tilalle, merkitsee hän
asianomaiseen sarakkeeseen sanan „on”.

Näille henkilöille maksetaan valtion puolesta matkat. Ne, jotka lähtevät itse valitsemaansa työpaikkaan, joutuvat itse maksamaan matkansa. Työnantaja merkitsee vielä lomakkeeseen senjälkeen, kun se näin on ensin ollut lomansaajilla merkintöjä varten, huomautuksen „on” niiden lomansaajien kohdalle, jotka työnantaja katsoo tarpeelliseksi varata työhönsä osaloman ajaksi. Tämän jälkeen voi lomakkeessa vielä olla sellaisten nimiä, jotka eivät ole itse ilmoittautuneet maatalous- tai metsätöihin eivätkä ole työnantajan varaamia vakinaiseen työhönsä. Nämä joutuvat, jos työvoiman puute maataloudessa niin vaatii, lähetettäväksi töihin työvelvollisuuslain nojalla.

Työnantajan on palautettava lomakkeet toukokuun 15 päivään mennessä a. o. kunnan työvoimapäällikölle.

Lomansaajan on maatalous- tai metsätöihin lähtiessään, myöskin kysymyksen ollen itse valitsemastaan työpaikasta, otettava työnantajalta mukaansa työvoimaviranomaisten tarkistuskortti. Korttiin on asianomaisen maalaiskunnan työvoimapäällikön tai viljelyspäällikön sekä työnantajan tehtävä merkintänsä. Kortin tuo lomansaaja lomalta palattuaan asuinkuntansa työvoimapäällikölle, jolle ne voidaan jättää yhteisesti koko työpaikan puolesta esim. kerättyinä työnantajan toimesta. Ellei asianomainen ole loma-aikanaan todistetusti ottanut osaa maatalous- tai metsätyöhön, voidaan hänet, mikäli hän on työvelvollinen, määrätä lomalta palattuaan työmääräyksellä työhön, jolloin hän saa ainoastaan työvelvollisuuslaissa edellytetyn korvauksen maatalous- tai metsätöistä.

Niiden, jotka haluavat luovuttaa loma-aikanaan maatalous- tai metsätyöstä tulevan rahapalkan Suurtalkoot r. y:n kautta kotipaikkakuntansa Aseveljien huoltotyölle, tulee täyttää erityinen talkoositoumuskaavake.

Tämän johdosta posti- ja lennätinhallitus on tänään tapahtuneessa esittelyssä määrännyt seuraavaa:

1. Edelläolevia vuosilomasta annettuja määräyksiä on noudatettava posti- ja lennätinlaitoksen palveluksessa oleviin

autonkuljettajiin, mikäli he eivät ole vakinaisia tai ylimääräisiä toimenhaltijoita,

autopostiljooneihin, mikäli he eivät ole ylimääräisiä postiljooneja,

varasto- ja autovarikon työmiehiin ja autonasentajiin,

muihin työmiehiin,

talonmiehiin ja siivoojiin,

maalaiskirjeenkantajiin, mikäli he itse suorittavat kannon,

postinkuljettajiin, mikäli he itse kuljettavat postia, sekä

rahastajiin ja sähkösanoman kantajiin, mikäli he eivät ole vahtimestareita.

Näitä määräyksiä on noudatettava myös posti- ja puhelinasemien hoitajien ja tilapäisten apulaisten virkalomiin nähden, kuitenkin niin, etteivät he ole oikeutettuja saamaan menetetyltä loma-ajalta palkkionsa lisäksi mitään korvausta sekä että posti- ja puhelinasemien hoitajille voidaan virkalomaa myöntää ainoastaan posti- ja lennätinhallituksen vuoden 1942 kiertokirjeessä N:o 173 määrättyillä ehdoilla.

2. Postitarkastajan on piirikonttorinsa asianomaisen henkilökunnan kohdalta, lennätin- ja puhelinpiirikonttorin hoitajan alaisensa henkilökunnan kohdalta sekä yli-toimipaikan hoitajan toimipaikan ja alaisensa toimipaikkojen henkilökunnan kohdalta huolehdittava siitä, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön edellä jäljennetyissä ohjeissa mainitut ilmoittautumislomakkeet asianmukaisesti täytetään kaksin kappalein, joista toinen on toimitettava kunnan työvoimapäällikölle tämän *toukokuun 15 päivään* mennessä ja toinen kappale posti- ja lennätinhallitukselle, sekä lisäksi hankittava alaiselleen maatalous- tai metsätöihin lähtevälle henkilökunnalle työvoimaviranomaisten tarkistuskortit.

Ilmoittautumislomakkeita, tarkistuskortteja ja talkoositoumuskaavakkeita on saatavissa asianomaisilta työvoimaviranomaisilta.

3. Työntekijää, jolla on liikekannallepanomääräys, mutta joka eri esityksestä on posti- ja lennätinliikenteen tarvetta varten vapautettu sotapalvelukseen astumisesta nykyisen poikkeustilan aikana, sekä sellaista työnjohtajaa ja ammattityöntekijää, jonka jatkuva työssäolo on välttämätön työn käynnissä pitämiseksi, voidaan pitää työssä vuosiloman aikana.

4. Pitämättä jääneestä loma-ajasta työntekijöille suoritettavien korvauksien mää-

ristä on tehtävä posti- ja lennätinhallitukselle esitys. Esityksessä on erikseen ilmoitettava, kuinka pitkään vuosilomaan työntekijä olisi kuluvana vuonna ollut oikeutettu sekä korvauksen suuruus, joka niihin maalaiskirjeenkantajiin ja postinkuljettajiin nähden, joiden palkkaan sisältyy korvaus heidän maalaiskirjeenkannossa ja postinkuljetuksessa käyttämästään hevosesta tai muusta kuljetusvälineestä, on määrättävä noudattamalla niitä perusteita, jotka

posti- ja lennätinhallituksen kiertokirjeessä N:o 44/1941 on määrätty noudatettaviksi sitä palkkaa määrättäessä, josta palkanpidätys kansaneläkelain mukaan on tehtävä.

5. Vuosilomaa tai korvausta eivät ole oikeutettuja saamaan ne posti- ja lennätinlaitoksen palveluksessa olevat työntekijät, jotka on määrätty palvelemaan posti- ja lennätinlaitoksen henkilökunnasta muodostetuissa sotilasjohdon alaisissa muodostelmissa.

Helsingissä, toukokuun 3 päivänä 1943.

Pääjohtaja S. J. Ahola.

Johtaja *Matti Aspio.*